

Inegalități și discriminare multiplă în accesul la asistența medicală și calitatea acesteia

Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene recunoaște dreptul de a nu fi discriminat, inclusiv pe motive precum sexul, rasa sau originea etnică și religia sau credința. Articolul 35 garantează dreptul de a accesa asistența medicală preventivă și dreptul de a beneficia de îngrijiri medicale în condițiile stabilite de legislațiile și practicile naționale.

Contextul politicilor

Uniunea Europeană dispune de legi care interzic discriminarea bazată pe șase motive, precum sexul, vârsta, handicapul, religia sau credința, rasa sau originea etnică și orientarea sexuală. Totuși, de foarte multe ori, oamenii sunt discriminați pe baza mai multor motive; acest tip de discriminare este numit discriminare „multiplă”. O femeie în vârstă care aparține unei minorități etnice, de exemplu, poate să nu fie tratată în mod egal deoarece este în vârstă, este femeie și aparține unei minorități etnice. Un bărbat mai tânăr care aparține aceleiași minorități etnice sau o femeie în vârstă aparținând unui grup etnic diferit pot fi supuși unor tratamente diferite.

Din perspectivă juridică, există două dificultăți în abordarea discriminării multiple în momentul accesării asistenței medicale:

- Legislația UE protejează împotriva discriminării bazate doar pe motive precum sexul și originea rasială sau etnică în cazul accesului la asistența medicală.
- În legislația UE și în legislația majorității statelor membre ale UE, nu este recunoscută în mod specific discriminarea multiplă și nici nu sunt prevăzute măsuri pentru gestionarea acesteia.

Prin urmare, victimele discriminării multiple pot întâmpina dificultăți în înaintarea cu succes a plângerilor în fața unei instanțe sau a unui alt organism de soluționare a plângerilor. De asemenea, factorii de decizie nu sunt obligați să ia în considerare discriminarea multiplă atunci când elaborează politici pentru îmbunătățirea accesului egal la asistența medicală.

Studiul FRA

Raportul FRA „Inegalități și discriminare multiplă în accesul la asistența medicală și calitatea acesteia” (*Inequalities and multiple discrimination in access to and quality of healthcare*) analizează experiențele legate de tratamentul inegal din mai multe motive în sectorul asistenței medicale, furnizând dovezi ale discriminării sau tratamentului inechitabil. Raportul vine în completarea unui raport FRA din 2011, EU MIDIS „Date în obiectiv nr. 5: Discriminarea multiplă” (*EU-MIDIS Data in Focus 5: Multiple Discrimination*), care se axează pe experiențele de discriminare multiplă ale respondenților aparținând unei minorități etnice sau imigrante, comparativ cu persoanele aparținând populației majoritare.

Acest raport FRA, care este cel mai recent, analizează obstacolele și experiențele individuale de discriminare multiplă în domeniul asistenței medicale și modul în care acestea pot împiedica accesul la serviciile de asistență medicală. Raportul urmărește să contribuie la discuțiile legate de adoptarea propunerii de directivă orizontală a Uniunii Europene, care ar extinde protecția egală împotriva discriminării pe motive de vârstă, handicap, religie sau credință și orientare sexuală la toate domeniile, inclusiv asistența medicală. Studiul urmărește în același timp să îmbunătățească înțelegerea modului în care factorii de decizie și procedurile de depunere a plângerilor abordează discriminarea multiplă.

Metodologie

Acest raport se bazează pe cercetare juridică documentară și cercetare socială pe teren efectuată în Austria, Italia, Suedia, Regatul Unit și Republica Cehă. În cadrul cercetării pe teren, au fost intervievați peste 170 de utilizatori ai serviciilor de sănătate expuși riscului de discriminare multiplă pe baza unei combinații de motive precum vârsta, sexul, originea etnică și handicapul, precum și 140 de specialiști în asistența medicală, reprezentanți ai organismelor de promovare a egalității, ai organismelor de soluționare a plângerilor din domeniul sănătății și ai organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri). Datele colectate în cadrul cercetării pe teren sunt analizate prin prisma actelor normative existente care abordează discriminarea multiplă în sectorul asistenței medicale la nivel național, european și internațional. Raportul examinează trei grupuri specifice expuse riscului de discriminare multiplă în momentul accesării asistenței medicale:

- femeile care provin din familii de migranți/apartinând minorităților etnice, inclusiv femeile cu handicap, care încearcă să acceseze serviciile din domeniul sănătății reproductive;
- persoanele în vârstă care provin din familii de migranți/apartinând minorităților etnice, inclusiv persoanele cu handicap;
- tinerii care provin din familii de migranți/apartinând minorităților etnice, cu vârste cuprinse între 18 și 25 de ani, cu handicap intelectual.

Principalele aspecte

Constatările studiului FRA arată că sistemele de asistență medicală pot crea obstacole în calea accesului la asistență medicală sau pot furniza servicii de asistență medicală de calitate diferită persoanelor care au mai multe caracteristici protejate, precum sexul, handicapul și originea etnică. Obstacolele de ordin lingvistic și de comunicare, de exemplu, afectează multe grupurile protejate în mod specific de legislația anti-discriminare, însă persoanele care au mai multe caracteristici protejate se confruntă cu provocări complexe suplimentare. Constatările raportului arată, de asemenea, că astfel de utilizatori ai serviciilor medicale se pot confrunta cu deprivarea de demnitate și de respect atunci când întâlnesc, comunică și interacționează cu personalul din domeniul asistenței medicale.

Recomandări bazate pe date concrete

Având în vedere datele colectate de FRA, UE și statele membre ale acesteia ar putea lua o serie de măsuri în vederea îmbunătățirii situației în ceea ce privește discriminarea multiplă.

Legislația Uniunii Europene

UE ar putea:

- să asigure protecția egală împotriva discriminării bazate pe toate motivele protejate de legislația UE în alte domenii decât cel al muncii – astfel cum prevede propunerea de „directivă orizontală” a Comisiei Europene;
- să adopte măsuri mai ferme de prevenire și combatere a discriminării multiple, asigurând și protecția împotriva discriminării sexuale;

Instituționalizarea egalității multidimensionale în sistemul de asistență medicală

Statele membre UE ar putea:

- să aibă în vedere despăgubiri mai descurajante și proporționale în cazurile de discriminare în domeniul asistenței medicale;
- să sporească sprijinul lingvistic gratuit în spațiile unde se prestează servicii de asistență medicală și în furnizarea

de informații în domeniul sănătății – inclusiv servicii de traducere și mediere pentru persoanele care nu vorbesc sau nu înțeleg limba respectivă. Sunt incluse limbajul semnelor și alte forme de sprijin pentru persoanele cu deficiențe senzoriale sau intelectuale;

- să încurajeze măsuri mai susținute în cazul persoanelor expuse riscului de discriminare intersecțională: de exemplu, dând curs nevoilor femeilor care aparțin unei minorități etnice și care doresc să fie tratate de specialiști în asistență medicală de sex feminin; finanțând programe mobile de sensibilizare în cadrul comunităților, adresate unor comunități etnice diferite și grupurilor de promovare a egalității din rândul acestora; alocând mai mult timp consultațiilor medicale oferite persoanelor care fac parte din astfel de grupuri;
- să aibă în vedere asigurarea formării specialiștilor în asistență medicală în ceea ce privește problemele de discriminare și discriminare multiplă, competența culturală și înțelegerea handicapurilor;
- să colecteze în mod sistematic date statistice în domeniul sănătății, care pot oferi o imagine completă a intersecției dintre diferite motive, inclusiv date privind originea etnică (menționând atât statutul de migrant, cât și originea etnică, dacă este legal) și handicapul [ținând seama de încadrarea handicapului în drepturile omului, așa cum este consacrat în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CRPD), așa-numitul model social de handicap].

Accesul la justiție

UE și statele membre ale acesteia ar putea:

- să crească gradul de conștientizare în rândul utilizatorilor de asistență medicală cu privire la existența și funcționarea mecanismelor disponibile de depunere a plângerilor, atât pe probleme de asistență medicală, cât și de discriminare;
- să aibă în vedere crearea un organism de promovare a egalității care să salveze un anumit număr de motive de discriminare, astfel încât discriminarea „multiplă” să poată fi abordată cu mai mare eficacitate. În plus, ar trebui să fie îmbunătățite mecanismele de sesizare între organisme de promovare a egalității și organisme care soluționează plângerile din domeniul sănătății, precum și gradul de conștientizare cu privire la legislația anti-discriminare în rândul organismelor care soluționează plângerile din domeniul sănătății.

Informații suplimentare:

Raportul FRA *Inequalities and multiple discrimination in access to and quality of healthcare* este disponibil la: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/inequalities-discrimination-healthcare>

Pentru o prezentare de ansamblu a activității FRA în legătură cu discriminarea multiplă, a se vedea: <http://fra.europa.eu/en/project/2011/multiple-discrimination-healthcare>